

بررسی علل خشونت علیه زنان در حقوق بین الملل

حامد میرزایی شریفی، کارشناس ارشد حقوق بین الملل، معلم شهرستان دلفان

چکیده:

خشونت پدیده ای جدید نیست اما توجه به آن به عنوان مسئله اجتماعی جدید است. در کشورهای غربی از حدود سی سال پیش و در ایران از چند سال پیش نگاه افراد متخصص به این پدیده جلب شده است. در حال حاضر در ایران بسیاری از مسائل و آسیبهای اجتماعی در رابطه با خانواده وجود دارد. می توان از مشکل دختران فراری و افزایش خودکشی و خودسوزی در میان زنان و افزایش طلاق و خشونت خانوادگی نام برد. به احتمال زیاد شرایط زندگی در خانواده ها مشکلاتی برای اعضای خود به وجود می آورد برای حل مشکلات خانوادگی نمی توان تنها به پند و نصیحت یا نظارت بر رفتار افراد اکتفا کرد بلکه در عین حال باید به رابطه متقابل میان جامعه و خانواده نیز توجه داشت اگر ساختار جامعه بر اساس اقتدار و نابرابری میان اعضا شکل گرفته باشد قوانین آداب و رسوم، باورها و نگرشهای اجتماعی سلسله مراتب موجود را تایید می کنند و بازتاب آن در خانواده نیز مشاهده می شود و اقتدار و نابرابری و استفاده از خشونت برای پیشبرد امیال فرد مقتدر در خانواده به عنوان رفتاری طبیعی در نظر گرفته می شود. نتیجه خشونت خانوادگی نه فقط باعث ایجاد مشکلات اجتماعی و تشدید روابط اقتداری در جامعه خواهد شد که بار دیگر در خانواده ها انعکاس خواهد یافت.

واژگان کلیدی: خشونت، خانواده، زن

۱ - هنجارهای رسمی هستند که به وسیله نمایندگان مجلس وضع می شوند و بخش اعظم کارهای اجتماعی و فرهنگی و اقتصادی و اداری و سازمانی براساس آن انجام می گیرند.

۲ - هنجارهایی که توسط فرد یا افرادی وضع نشده، بلکه خود به خود و به صورت تدریجی از اتفاقات روزمره زندگی سرچشمه گرفته و خاستگاهی جز کل جامعه ندارد.

۳ - باروها (Belief) مفاهیمی کلی و مبهم درباره جهان و ماهیت جامعه هستند که مردم درستی آنها را به عنوان واقعیت قبول دارند. (ستوده، ۱۳۸۴: ۳۱-۲۸).

از آنجا که خشونت علیه زنان به ویژه در محیط خانواده پیامدهای جدی و جبران ناپذیری در خانواده و جامعه بر جای می گذارد لذا توجه به زنان جهت کاهش آسیبهای اجتماعی به روشهای مختلف لازم و ضروری به نظر می رسد خشونت علیه زنان از موانع جدی برای دستیابی به اهداف توسعه و صلح است و بررسی آن ضروری است .

نتایج^۱ بررسی ها نمایشگر این امر بوده اند که خشونت های خانگی در جوامع مختلف از گستردگی زیادی برخوردارند و در میان کلیه طبقات اجتماعی و فرهنگ های مختلف دیده می شود و عواملی مانند فشارها و تنشهای اجتماعی یا بحرانهای خانوادگی نیز در ظهور آنها دخالت دارند زیرا خشونت فقط در میان خانواده های مساله دار مشاهده نمی شود . خشم در انسان وجود دارد اما اگر در مسیر صحیح هدایت نشود امنیت خانواده را مختل می کند و موجب بروز رفتارهایی از قبیل کودک آزاری و زن آزاری خواهد شد زن آزاری اغلب در خانواده بصورت رقابت، حمله کلامی و آسیب بدنی است که باعث در هم کوبیدن شخصیت زن و در نتیجه عکس العمل های نابهنجار بر کودکان می شود .

زن آزاری (همسر آزاری) یکی از آفتهایی است که از گذشته تا کنون متوجه جوامع بوده و یکی از مخربترین عواملی است که کانون خانواده را مورد هجوم قرار می دهد .

زنان ایران در میان انواع ۹ گانه خشونت خانگی بیشتر تحت خشونتهای روانی و کلامی قرار دارند .

۵۲/۷ درصد از کل پاسخگویان در پژوهش ملی بررسی خشونت خانگی دقیقاً اعلام کرده اند که از اول زندگی مشترک تا کنون قربانی این نوع خشونت که شامل به کار بردن کلمات رکیک ، دشنام و داد و فریاد، بهانه گیری های پی در پی بوده اند (اعزازی، ۱۳۸۰ : ۳۰) .

میانگین وقوع این نوع خشونت برای زنانی که درگیر آن بوده اند ۱۰ بار است .رتبه بعدی از آن خشونت فیزیکی از نوع دوم است که ۳۷/۸ درصد از زنان ایرانی از اول زندگی مشترک خود آن را تجربه کرده اند که شامل سیلی زدن زدن با مشت یا چیز دیگر، لگزدن و...است. متوسط میزان تجربه این نوع خشونتها برای زنان درگیر درخشونت خانگی برابر با ۲/۴۶ بار است. رتبه سوم با رقم ۲۷/۷ درصد متعلق به خشونتهایی است که مانع از رشد اجتماعی و فکری و آموزشی است که شامل ایجاد محدودیت در ارتباطهای فامیلی - دوستانه و اجتماعی، کاریابی و اشتغال و ایجاد محدودیت در ادامه تحصیل و مشارکت در انجمنهای اجتماعی است که ۷۲/۳ درصد از زنان اظهار کرده اند که از اول زندگی مشترک تا کنون در معرض این نوع از خشونتهای همسران خود نبوده اند .

خشونت جنسی و ناموسی که شامل مجبور کردن به دیدن عکسها و فیلمهای مبتذل یا اجبار به روابط زناشویی نا خواسته یا غیر متعارف می شود با رقم ۱۰/۲ درصد رتبه پائینی را به خود اختصاص داده است .

آمارهایی که ابعاد میزان وقوع خشونت خانگی را در سطح ملی نشان می دهد حاکی است که ۸۹/۸ درصد از زنان ایرانی گفته اند در طول زندگی مشترک تا کنون در معرض این نوع خشونت همسران خود نبوده اند (اعزازی، ۱۳۸۰ : ۷۴). بنابراین نتایج پژوهش بررسی خشونت خانگی در ۲۸ مرکز استان نشان می دهد که وقوع خشونتهای جنسی و ناموسی در سطح ملی در مقایسه با خشونتهای دیگر کمتر گزارش شده است .

بیان مسئله

خانواده یکی از نهادهای اجتماعی نخستین است که شالوده حیات اجتماعی محسوب می گردد و گذشته از وظیفه فرزند آوری و پرورش کودک و در نتیجه استمرار نسل ها و بقای نوع بشر وظایف دیگری از قبیل فعالیتهای اقتصادی آموزشی و اجتماعی کردن فرد را به عهده دارد (وثوقی و نیک خلق ۱۳۷۹ : ۱۹۹) .

در بین تمامی نهادها و سازمان ها و تاسیسات اجتماعی خانواده نقش و اهمیتی خاص دارد و هیچ جامعه ای نمی تواند ادعای سلامتی کند اگر از خانواده سالم برخوردار نباشد از آسیبهای اجتماعی در امام نیست اگر از تاثیر خانواده غافل باشد (ساروخانی، ۱۳۷۵ : ۱۱) .

^۱ - در بخارا زنان تا چهل روز بعد از وضع حمل ناپاک شناخته می شوند و تا وقتی که این اصطلاح ناپاکی ادامه دارد، زن حتی یارای راز و نیاز به درگاه خداوند را نیز ندارد.(رنجبر و ستوده، ۱۳۸۳ : ۱۴۸).

^۲ - در میان اقوام ابتدایی، از لحاظ تحریم (تابو)، زن رتبه اول را داشته و در هر آن ، با هزاران خرافه علتی می تراشیده اند، که زن را «جنس» و خطرناک و غیرقابل لمس مصرفی کنند (رنجبر و ستوده، ۱۳۸۳ : ۱۴۸) .

این نهادها در دوره های مختلف تاریخی به اشکال گوناگونی مثل (خانواده گسترده، خانواده هسته ای) وجود داشته باشد و آنچه مهم است تنها شکل خانواده نیست بلکه تداوم مستمر آن در یک جامعه سالم از اهمیت برخوردار است .

مردم عموماً خانواده را کانون آرامش و سازش و انطباق رفتار توأم با آسایش تصور می کنند در حالی که خانواده محل برخورد عقاید و سلیقه های متضاد، سوء تفاهم های دراز مدت و هزاران تضاد و تناقض های فرهنگی دیگر است که مرد و زن به مدد نیروی صیانت ذات عشق و علاقه به یکدیگر پاره ای از آنها را نادیده گرفته و در موردی با یکدیگر سازش کرده و درباره تضادها که نه راه سازش دارد و نه راه اغماض برای یکدیگر حریم قائل شده و آنها را به عنوان پدیده ای مورد احترام طرفین تحمل می کنند . (زنگنه، ۱۳۸۰ : ۲) .

خشونت با زنان از پدیده های رایج در جامعه ی ماست که به صورت فیزیکی (کتک زدن) و کلامی (ناسزا - تحقیر و توهین) و سایر اشکال انجام می گیرد در مقابل خشونت های فیزیکی مرد ، تنها کاری که زن می تواند بکند این که در صورت بروز ضرب و جرح به پزشکی قانونی از طریق مراکز انتظامی مراجعه کند گزارش دهد و طول درمان دریافت کند. در آن صورت مرد تعهد می سپارد که همسر خود را نزنند و پرونده بسته می شود و در صورت تکرار جرمه ای هم به او تعلق می گیرد (قاسم زاده، ۱۳۷۶ : ۳۱) .

تا حدود سه دهه قبل جامعه شناسان خشونت در خانه را امری استثنایی قلمداد می کردند و آن را خاص خانواده هایی می دانستند که دارای مشکلات مادی، سطح پایین فرهنگ و شرایط بحرانی مانند طلاق بودند اما نتایج بر خلاف تصور رایج نشان داد که خشونت در میان همه خانواده ها وجود دارد و معمولاً قربانیان خشونت در خانواده زنان و کودکان هستند (اعزازی، ۱۳۸۰ : ۱۱) .

زنان به انواع گوناگون خشونت در بیرون از خانواده دچارند از جمله آزار و اذیت جنسی در محل های کار، سوء استفاده نگهبانان زندان، حمله در مکان های عمومی خیابان ها و اتوبوس ها، سخنان زشت در خیابان که دیدار از برخی مکانها را برای زنان تنها یا بدون مرد، ناخوشایند یا ناممکن می سازند حمله به زنان مسافر، تجاوز به عنف ، حمله به زنان معلول و سالمند هم در خانه و هم در مکانهای عمومی اما بیشترین حمله به زنان در خانه از جانب مرتکبان آشنا صورت می گیرد. از جمله شوهران، پدران، ناپدریها، پدرخوانده ها، برادران یا پسران یا خویشاوندان دیگر .

آنچه که ضرورت توجه به این مسئله را جدی تر می کند آن است که اعمال خشونت علیه زنان علاوه بر زندگی فرد دارای پیامدهای بسیار منفی برای جامعه است . عدم احساس امنیت اجتماعی، اختلال در روابط اجتماعی، بی اعتمادی اجتماعی از بین رفتن انرژیهای مثبت و بهینه اعضای درگیر در خشونت به جای صرف آن در جهت رشد و توسعه جامعه از جمله پیامدهای ذکر شده هستند. افسردگی، ترس، اضطراب، کاهش اعتماد به نفس و استرس های ناشی از خشونت بر روحیه زنان تاثیر ماندگار و طولانی دارد و این مساله تبعاتی نیز برای فرزندان این گونه زنان دارد .

با این توصیف باید گفت که سال هاست که پدیده خشونت مردان علیه زنان بوده و هست و این مسئله تبعاتی نیز برای فرزندان این گونه زنان دارد . با این توصیف باید گفت که سال هاست که پدیده خشونت مردان علیه زنان بوده و هست و این مسئله همیشه ذهن مرا به خود درگیر کرده بود که چه علتی زمینه ساز یا باعث افزایش خشونت مردان علیه زنان میشود ؟ در این پژوهش به بررسی علل خشونت هایی که در کانون خانواده بر علیه زنان از جانب همسرانشان صورت می گیرد می پردازیم .

ضرورت تحقیق :

در هر تحقیق علمی در باب پدیده ها و واقعیات هستی در ابتدا این سوال مطرح می گردد که اهمیت و سودمندی این تحقیق و شناخت آن چیست ؟ یا از چه اولویتی نسبت به واقعیات دیگری در تحقیق برخوردار است . مثلاً ممکن است پرسیده شود چرا بررسی خشونت خانوادگی در این مورد را مطالعه می کنید ؟

کافی است که بگوییم خشونت خانوادگی یک مسئله اجتماعی به شمار می رود و هر مسئله نیازمند مطالعه بررسی شناخت و پیشگیری است و اهمیت آن در مقایسه با دیگر مسائل اجتماعی به این خاطر است که نه تنها مشکلاتی برای فرد قربانی به همراه دارد بلکه به فرزندان آن خانواده و کل جامعه آسیب می رساند. (بگر ضایی، ۱۳۸۲ : ۱۰) .

پدیده خشونت علیه زنان یکی از معضلات مهم جامعه بشری است البته پدیده ای جدیدی به حساب نمی آید بلکه توجه به آن به عنوان مسئله اجتماعی جدید است .

در حدود سه دهه است که خشونت خانوادگی مورد توجه جامعه شناسان و محققان قرار گرفته است و در ایران حدود ۱۰ سال پیش نگاه افراد متخصصین به این موضوع جلب شده است. تحقیقات نشان داده که با وجود تمام تفاوتهایی که در جوامع گوناگون وجود دارد پدیده خشونت

خانوادگی در همه جا قابل مشاهده است. در گذشته توجیه رفتارهای خشونت آمیز نیز معمولاً با توجه به خصوصیات فردی روانی افراد بود و بدون در نظر گرفتن شرایط اجتماعی دخیل در آن صورت می گرفت. اما چند سال پیش این پدیده وارد مباحث علمی تخصصی و دانشگاهی شد و در این زمینه سمینارها، کنگره ها و بررسی هایی انجام گرفته شد زیرا مشخص شد که خشونت خانوادگی هم در ایران (به خصوص در نقاط شهری) وجود دارد (اعزازی، ۱۳۷۹: ۸۹).

بررسی علیه زنان نه تنها از لحاظ فردی و خانوادگی مهم است بلکه از لحاظ اجتماعی نیز دارای اهمیت می باشد چرا که اثرات خشونت مردان علیه زنان فقط به زنان محدود نمی شود بلکه شوهران و فرزندان و به طور کلی خانواده و جامعه را تحت تاثیر قرار می دهد و زنان که در معرض خشونت قرار می گیرند علاوه بر صدمات شدید جسمانی اثرات روانی جبران ناپذیری نیز از جمله افسردگی مزمن، اختلالات شخصیتی اضطراب^۱ و اختلالات روان تنی^۲ متحمل می شوند و همچنین خشونت شوهران علیه زنان در خانواده پیامدهای نامطلوبی بر کودکان از نظر روانی و عاطفی خواهد داشت.

خشونت شوهران نسبت به زنان در خانواده در یک دایره معیوب به خشونت در خانواده و جامعه منجر خواهد شد چرا که خانواده شالوده و زیر بنای جامعه به حساب می آید و سلامت جامعه مستلزم سلامت خانواده می باشد.

اهمیت کاربردی این تحقیق این است که می توان سیاستگذاران و مجریان جامعه را از خشونت و بدرفتاری که علیه زنان در خانواده انجام می شود آگاه ساخت تا سیاست هایی را جهت ارائه خدمات به قربانیان خشونت از قبیل تاسیس خانه های امن برای زنان، مراکز مشاوره تقویت، نهاد مددکاری اجتماعی، ایجاد فرصتهای شغلی برای زنان حمایت قانونی از قربانیان و پیگیری و برخورد با اعمال خشونت علیه زنان، اتخاذ کرد و از این طریق به کاهش بروز خشونت در خانواده و بهبود و حفظ سلامت و استحکام خانواده کمک موثری کرد همچنین نتایج این تحقیق می تواند اطلاعات و پیشنهادهای در زمینه خشونت شوهران علیه زنان در خانواده و عوامل موثر بر آن و اثرات زیانبار آن بر فرد، اعضای خانواده و در نتیجه بر جامعه و اقدامات لازم جهت پیشگیری و کاهش آن در اختیار خانواده قرار دهد و بدین ترتیب در جلوگیری و کاهش خشونت در خانواده و در نتیجه بهبود روابط و ایجاد خانواده هایی سرشار از عشق، محبت، آرامش و احترام متقابل به حقوق یکدیگر مفید و موثر باشد. ارزش و اهمیت مطالعه خشونت خانوادگی در این است که شناخت علل و عوامل آن ممکن است کلید جهت گشودن درهای مسائل اجتماعی گوناگون باشد از این رو علل و عواملی که لزوم تحقیق و پژوهش در امر خشونت را افزایش می دهد متنوع و متعدد است. خشونت مردان علیه زنان به دنبال مجموعه ای از عوامل مختلف اجتماعی و خانوادگی، فرهنگی و فردی به وجود می آید. (زنگنه، ۱۳۸۰: ۱۴-۱۲).

اگر به وجود انسان ها ارزش می نهمیم و اگر خواهان خوشی و سلامتی انسان ها هستیم و اگر خواهان درمان دردها و رنج ها و فشارهای روانی جسمانی آنها هستیم جا دارد که با شناخت دقیق عوامل موثر بر خشونت مردان نسبت به زنان اقدام نمائیم و با شناخت عوامل موجود آن به پیشگیری و درمان آن بپردازیم. از آنجایی که موفقیت در از میان برداشتن یک مشکل دستیابی به علل موجود آن است در مورد این معضل اجتماعی نیز تنها می تواند از طریق شناخت عوامل بوجود آورنده خشونت خانوادگی به موفقیت در امر ریشه کن کردن آن دست یافت این جا است که نقش محقق آشکار شده و لزوم و ضرورت وجود تحقیقات در چنین اموری باز می گردد.

هدفهای تحقیق

هر تحقیقی دارای هدفهایی است که پژوهشگر باید آنها را که بدنبال دستابی است بیان کند. در واقع تحقیق جهت دهنده و راهنمای پژوهشگر در جریان کار تحقیقی است که او را از ابهام و سردرگمی خارج و مشخص می کند که محقق به دنبال چه چیزی می گردد و چرا؟

۱- بررسی علل موثر خشونت مردان نسبت به زنان در خانواده مثل: در آمد مرد، تعداد فرزندان، مشاهده و تجربه خشونت در خانواده مرد، میزان عدم رضایت و علاقه زن در انتخاب همسر.

^۱ - اضطراب (Anxiety): منظور از اضطراب هیجان ناخوشایندی است که با اصطلاحاتی مانند نگرانی، دلشوره، وحشت و ترس بیان می شود. اضطراب سبب بهم ریختن تعادل انسانی می گردد (ستوده، ۱۳۸۴: ۱۱۵)

^۲ - این اختلالات در نتیجه ناهنجاریها و آسیبهای مغزی پدید می آیند و اساس ارگانیک دارند از مهمترین آنها دمانس - آلزایمر و صرع را می توان نام برد (ستوده، ۱۳۸۴: ۱۱۷).

- ۲- بررسی عوامل فردی - روانی موثر بر خشونت مردان علیه زنان مانند: اعتیاد به مواد مخدر، الکل و ...
- ۳- ارائه راهکارهای اجرایی مناسب و مطلوب در خصوص بسترسازی فرهنگی به منظور کاهش رفتارهای خشونت آمیز مردان علیه زنان در خانواده.

سوالات تحقیق

- ۱- آیا زیاد بودن فرزند سبب بروز خشونت مردان علیه زنان می شود؟
- ۲- آیا خشونت به وسیله مردانی اعمال می شود که از درآمد پایین تری برخوردارند؟
- ۳- آیا وابستگی مرد به مواد مخدر بر روی خشونت علیه زن تاثیر می گذارد؟
- ۴- آیا عدم رضایت و علاقمندی زن در انتخاب همسر روی خشونت در خانواده علیه زن تاثیر می گذارد؟
- ۵- آیا دخالت اطرافیان سبب بروز خشونت علیه زنان می شود؟

فرضیات تحقیق:

- در این تحقیق متغیر وابسته خشونت شوهران علیه زنان در خانواده است که بر اساس مدل تحقیق و پژوهشهای انجام شده در این زمینه موضوع فرضیات آن عبارتند از:
- ۱- به نظر می رسد بین تعداد فرزندان و میزان خشونت مرد نسبت به زن رابطه وجود دارد.
 - ۲- به نظر می رسد بین میزان درآمد مرد و میزان خشونت وی نسبت به زن رابطه وجود دارد.
 - ۳- به نظر می رسد بین اعتیاد مرد به الکل و مواد مخدر و میزان خشونت نسبت به زن رابطه وجود دارد.
 - ۴- به نظر می رسد بین میزان رضایت و علاقه زن در انتخاب همسر و میزان خشونت مرد نسبت به زن رابطه وجود دارد.
 - ۵- به نظر می رسد بین دخالت خویشاوندان نزدیک مرد در زندگی زوجین و میزان خشونت مرد نسبت به زن رابطه وجود دارد.

پیشینه تحقیق:

مطالعه و تحقیقات داخلی:

هر چند در زمینه مسائل مختلف خانواده در ایران تحقیقات مختلفی صورت گرفته شده اما در زمینه خشونت خانوادگی به خصوص خشونت شوهران علیه زنان در خانواده تحقیقات بسیار اندکی صورت گرفته است ولی متفکران اجتماعی و انسانی بر اساس مشاهدات و تجربیات خود و نتایج پژوهشگران داخلی و خارجی به صورت نظری به توصیف مسئله خشونت شوهران علیه زنان در خانواده و علل و ریشه های آن پرداخته اند لذا مطالعات و تحقیقات داخلی را دو بخش مطالعات نظری و تحقیقات عملی طرح می نماییم.

شهرآغازی

در مقاله ای تحت عنوان (خشونت خانوادگی بازتاب ساختار جامعه) معتقد است که ساختار اجتماعی جامعه ایران ویژگیهای پدرسالارانه و منابع کمیاب اجتماعی در اختیار مردان است و به صورت مختلف از دسترسی زنان دور نگه داشته می شود و به همین دلیل خشونت خانوادگی در ایران به صورت آشکار هم در اماکن عمومی و هم در خانواده ها اعمال می شود اما در خانواده بیشتر اتفاق می افتد. برخلاف کشورهای غربی که جامعه خشونت نسبت به زنان در اماکن عمومی را مجاز نمی داند، جامعه ما اعمال خشونت مرد نسبت به زنان را تا حدودی متعارف می داند و تحمل می کند (مگر آن که از اندازه متعارف بیشتر باشد) و خشونت مرد نسبت به زن را جزئی از رابطه زناشویی می داند و به همین دلیل زنان و مردان هم آن را امری طبیعی می دانند (آغازی ۱۳۷۷: ۵۰ - ۴۸).

شهبندخت ملاوردی

در مقاله ای تحت عنوان (علل و ریشه های خشونت علیه زنان) مهمترین علل خشونت نسبت به زنان را مناسبات نابرابری میان زن و مرد در برخورداری از قدرت (از نظر روابط کاری و اقتصادی از نظر روابط خانوادگی در زمینه روابط علمی و آموزشی) خبیث الگوهای فرهنگی نشأت گرفته از سنتهای غلط و عقاید قالبی و متعصبان نظریه پنهان کاری طرح ها و روش های حل و فصل درگیریها و اختلافات تصور و اعمال حکومتها تاثیر

سوابق کودکی (چرخه خشونت) تاثیر رسانه های گروهی، تحریک قربانی خشونت، استعمال بد مواد و داروها و الکل عوامل موقعیتی و ویژگیهای شخصیتی ذکر می کند (مولوددی ۱۳۷۸).

فاطمه قاسم زاده

در مقاله ای تحت (عنوان تنگناهای زندگی زنان) بر آن است که تنگناهای زندگی زنان فراوان و متنوع است اما برخی از آنها از اهمیت بیشتری برخوردار است مهمترین این مشکلات شامل موانع مربوط به اشتغال و آموزش محدودیتهای ارتباطی، عدم حمایتهای قانونی، بالاخره خشونت و بد رفتاری با زنان است که از پدیده های رایج در جامعه است که به صورت فیزیکی و کلامی و سایر اشکال انجام می گیرد. در مقابل خشونتهای فیزیکی مرد تنها کاری که زن می تواند انجام دهد این است که در صورت بروز ضرب و جرح به پزشکی قانونی مراجعه و طول درمان دریافت کند در آن صورت مرد تعهد می کند که همسر خود را نزند و در صورت تکرار جرمه ای به او تعلق می گیرد اما طی این مسیر طولانی با چند مشکل اساسی از جمله ترس از شکایت کردن، عدم اطلاع زنان از حق قانونی خود و نحوه انجام آن، عدم مجازات لازم برای شوهر در قبال بد رفتاری با زنان مواجه است اما خشونت کلامی که هیچ مرز وحدی ندارد و چون آثاری از خود بر جای نمی گذارد قابل شکایت هم نیست در نتیجه به صورت فراوان در خانواده های ما رواج دارد (قاسم زاده، ۱۳۷۶ : ۳۱).

مطالعات و تحقیقات خارجی

در کشورهای خارجی از دهه هفتاد خشونت خانوادگی به عنوان یک مسئله اجتماعی مطرح و مورد پژوهش قرار گرفت به همین علت تحقیقات خارجی انجام شده درباره خشونت خانوادگی به ویژه خشونت همسران علیه زنان در خانواده فراوان است که هر چند هر پژوهشی به جنبه خاصی از این مسئله و از زاویه ای خاص به آن نگریسته است اما به طور کلی تمام ابعاد و جنبه های مختلف آن مورد پژوهش قرار گرفته است که مروری بر آن خواهیم داشت .

(ریچارد گلز)

در پژوهش تحت عنوان (نداشتن سر پناه و پویایی اجتماعی خشونت در ازدواج) که بر روی ۸۰ خانواده در نیویورک که از طریق مصاحبه صورت گرفت وی معتقد است که خشونت خانوادگی بیشتر در منزل روی می دهد و شدت خشونت، تجربه خشونت در دوران کودکی و منابع اقتصادی اجتماعی، نداشتن سر پناه و محدودیتهای بیرون در ادامه زندگی زن با شوهر خشونتگر تاثیر می گذارد (گلز به نقل از ماریا روی، ۱۳۷۷ : ۱۰۲ - ۷۷).

(ماریا روی)

تحقیقی روی ۱۶ زن آمریکایی که خواهان راه ملی برای مشکلات بوده اند صورت داده است او در تحقیق خود ۹ عامل موثر در ایجاد خشونت را بیان می کند :

مشارکت بر سر پول، حسادت، مسائل جنسی، مصرف الکل یا مواد مخدر، اختلاف بر سر فرزندان، بیکاری شوهر، علاقه زن به کار بیرون از منزل، بارداری، مصرف الکل یا مواد مخدر از طرف زن (ماریا روی، ۴۹ : ۱۳۷۷).

در تحقیقات خود پیرامون خشونت خانوادگی به این نتیجه رسیده اند که فرهنگ و ساختار خانواده های معمولی شرایط لازم را برای به کارگیری خشونت علیه زنان و کودکان فراهم می آورد. زندگی روزمره خانوادگی، تضادها و مشکلات فراوانی را دامن می زند به استثنای درصدی از خانواده ها که مشکلاتشان را از طریق گفتگو حل می کنند در اکثر خانواده ها حرف آخر را فرد قوی تر می زند و اگر حرف او کارگر نیافتد برای تثبیت موقعیت خود دست به خشونت می زند .

مبانی نظری :

تعریف خشونت^۱

با وجود آنکه در دهه های اخیر مقاله ها و کتابهای بسیاری در زمینه خشونت چاپ شده و بررسی های بسیار زیادی در این زمینه انجام گرفته شده است هنوز مشکلات زیادی در مورد این پدیده وجود دارد و طبیعتاً در طول زمان افراد دخیل در بررسی خشونت سعی داشته اند مشکلات نظری

^۱ VIOLENCE

و عملی آن را از بین ببرند اما با این وجود هنوز یکی از مشکلات اصلی آن تعریف خشونت است در اینجا تعاریفی از خشونت که محققان ارائه کرده اند آورده می شود (اعزازي ۱۳۸۰: ۲۳).

خشونت خانوادگی و تعریف آن

موسسه ملی بهداشت روان (۱۹۹۲) خشونت خانوادگی را چنین تعریف می کند:

«اعمالی که به طور فیزیکی یا هیجانی مضر هستند یا به صورت بالقوه منجر به آسیب بدنی می شود همچنین شامل زورگویی یا تجاوز جنسی تهدید بدنی تهدید به کشتن یا آسیب رساندن محدود نمودن فعالیتهای عادی سلب اختیار و محرومیت از دسترسی به منابع» (آمرمان و هر سن به نقل از مهوش مافی ۱۳۸۱: ۲۶).

تعریف پذیرفته شده بین المللی از خشونت علیه زنان:

قطننامه حذف خشونت علیه زنان که بر گرفته از اجلاس عمومی سازمان ملل در سال (۱۹۹۳) بود خشونت علیه زنان را چنین تعریف می نماید:

«هر رفتار خشن و وابسته به جنسی که موجب آسیب جسمی، روانی و یا رنج زنان شود شامل: تهدید، اجبار و یا سلب اختیار و آزادی صورت گیرد و یا در جمع و در خفا صورت گیرد (رفیعی فر، ۱۳۸۰: ۳۰).

اشکال خشونت علیه زنان

۱ - خشونت های بدنی (حسی)

خشونتهای جسمانی علیه زنان به شیوه های گوناگونی ممکن است صورت گیرد مانند: کتک زدن شکنجه و قتل این نوع خشونت به هر گونه رفتار غیر اجتماعی که جسم زن را مورد آزار قرار دهد اطلاق می شود. پیامد خشونت جسمی می تواند شکستگی اعضا، پارگی زخمها بریدگیها کبودیها جراحات داخلی ضربه مغزی عدم توانایی در وضع حمل سقط جنین بیماری های جنسی و باشد.

۲ - خشونتهای روانی

رفتاری خشونت آمیز است که شرافت، آبرو، اعتماد به نفس و شخصیت زن را خدشه دار می کند این رفتار به صورت انتقاد ناروا، بد دهنی، توهین^۱، تمسخر، فحاشی، متلک، تهدیدهای مداوم به طلاق دادن یا ازدواج مجدد کردن اعمال می شود که به سختی قابل بررسی و اندازه گیری است و در بسیاری از موارد تاثیر محرز ترس از خشونت بدنی دارد این نوع خشونت باعث مشکلات زیادی برای خانواده و به خصوص زنان می شود: مانند گریز از مشارکت در امور اجتماعی از کار افتادگی ادراکی انواع افسردگی ها عدم کفایت زن در مدیریت خانواده از بین رفتن اعتماد به نفس بازسازی رفتار خشونت آمیز در بچه ها عدم موفقیت کودکان در تحصیل عدم کار این زن در محیط کار از دست رفتن استعدادهای بالقوه زن از دست دادن اعتبار اجتماعی و خانوادگی و دست زدن به خودکشی.

۳ - خشونت جنسی

به هر گونه رفتار غیر اجتماعی اطلاق می شود از لمس کردن تا تجاوز را در برمی گیرد این نوع خشونت ممکن است در حیطه زندگی خصوصی زناشوئی و خانوادگی اتفاق بیفتد و به صورت الزام به تمکین از شوهر یا رابطه محارم به یکدیگر در حلقه زناشوئی و خانوادگی اتفاق بیفتد و به صورت الزام به تمکین از شوهر یا رابطه محارم به یکدیگر در حلقه خویشاوندی علیه زن اعمال گردد در حیطه زندگی اجتماعی نیز از سوی فرد ناشناس تحقق می یابد. زانی که مورد خشونت جنسی قرار می گیرند دچار صدمات روانی، عصبی و عاطفی می شوند که بر کل رفتارهای آنان نسبت به

^۱ - غزالی در کتاب خود نصیحت الملوک نوشته: وقتی دو زن با یکدیگر مشورت می کردند، حکیمی از آنجا بگذشت و گفت: بنگرید که مار از مار، زهر به وام می ستاند (ستوده، ۱۳۸۰: ۸۸).

جنس مرد تاثیر می گذارد. گاهی زنان صدمه دیده در زندگی جنسی دچار سردی و افسردگی شده و نفرت و ترس از جنس مرد را هرگز در زندگی خانوادگی و اجتماعی خود از یاد نمی برند.

4- خشونت‌های اقتصادی (مالی)

در بسیاری از نقاط جهان زنان نیروی کار بی دستمزد هستند و باید تا آخر عمر از خانواده خود مراقبت کنند بدون آنکه امنیت اقتصادی داشته باشند آنان دسترسی به منابع اقتصادی ندارند و به همین خاطر تا آخر عمر وابسته به مرد خانواده و یا افراد مذکر باقی می مانند. افراد مذکر خانواده گاهی حتی زنان را از درآمد یا ارث محروم می کنند برخی از زنان بعد از ازدواج نیز به علت عوامل فرهنگی در خانه حبس می شوند و شوهرانشان اجازه اشتغال به آنان نمی دهد (مهرانگیز کار، ۱۳۷۹: ۳۶۵ - ۲۹۲).

خشونت در خانواده ایرانی

شماری از زنان و دختران قبیله ها و عشیره های عرب ساکن خوزستان نیز تحت چنین خشونت‌های به ویژه ازدواج اجباری قرار دارند. براساس «رسم نهوه» دختر عمو و پسر عمو در هر مرتبه، شغل و پایگاه اجتماعی - حتی اگر دارای فساد اجتماعی هم باشند- باید ازدواج کنند، چرا که ازدواج دختر عمو با دیگری در شرایطی که دارای پسر عمو باشد (بی غیرتی) محسوب می شود. مبادله زنان و دختران به جای «خون بها» (ستوده، ۱۳۸۶: ۱۰۵)

آثار و عواقب خشونت علیه زنان

بیان نتایج، عواقب و پیامدهای خشونت علیه زنان به دلیل عدم دسترسی به آمار و اطلاعات کافی در این زمینه و نیز به دلیل نامرئی بودن و دور از چشم بودن بعضی از اعمال خشونت بار، شاید قدری مشکل به نظر برسد. اما قدر مسلم آنست که خشونت علیه زنان پیامدهای بسیار نامطلوبی دارد از جمله:

الف) شاید بتوان مهمترین اثر نامطلوب خشونت نسبت به زنان را خدشه دار کردن کرامت ذاتی و انسانی زنان دانست. چرا که این اعمال خشونت بار، منافی حیثیت و ارزش انساها می باشند و در نتیجه برخورداری زنان را از حقوق بشری و آزادیهای بنیادین و اساسی، نقص، تضییع و یا سلب می کنند و تجاوزی آشکار به بهره مندی زنان از حقوق انسانی و آزادیهای اساسی محسوب می شوند که بالطبع مانعی فرا روی اهداف برابری، توسعه و صلح می باشند.

ب) از دیگر عواقب خشونت علیه زنان، ایجاد ترس و عدم امنیت در زندگی زنان را می توان نام برد. با توجه به اینکه خشونت علیه زنان، تجلی مناسبات نابرابر مهمی است که زنان را وادار به پذیرش موقعیتی فروتر از مردان می کند. ترس از خشونت باعث می شود که زنان نتوانند مشارکت کامل و فراگیر و همه جانبه در زندگی اجتماعی و جامعه داشته باشند. با توجه به اینکه توانمندسازی و مشارکت کامل آنان، برپایه برابری در همه زمینه های جامعه، از جمله مشارکت در فرایند تصمیم گیری و دسترسی به قدرت، برای حصول برابری، توسعه و صلح، لزوم بنیادین دارد. باید کلیه موانع فرا روی برابری جنسیتی، پیشرفت و توانمندسازی زنان، از میان برداشته شود.

ج) افزون بر این، زنانی که در معرض خشونت قرار می گیرند، با مسایل جدی، مشکلات جسمی و بهداشتی رودرو می شوند. «مطالعات اخیر نشان داده است که خشونت علیه زنان آسیبها و صدمات شدید جسمانی و نقص عضو و صدمات جبران ناپذیر روانی بر زنان برجای می گذارد. از جمله این خشونت‌ها می توان از ختنه دختران نام برد که اثرات زیانباری بر سلامتی آنها دارد. در واقع انکار جنسیت مونث بودن و نقص عضو وی از طریق این عمل، باید به عنوان نقص اساسی حقوق بشر مطرح شود.»

۱ - نهوه؛ یعنی ازدواج اجباری با پسر عمو - این رسم به لحاظ جغرافیایی و هم از نظر کمی بسیار گسترده است. نشریه «همسایه ها» داستان زندگی دختری را چاپ کرده که قربانی رسم نهوه شده است. این دختر می گوید: «من به اجبار باید زن مردی می شدم که هفت بچه داشت و ۳۰ سال از من بزرگتر بود، پدرم باید جواب مثبت می داد. چون اگر جز این می شد، برادری از میان آنها شکسته می گردید و تمام فامیل از هم می پاشید. (ستوده، ۱۳۸۶: ۱۱۴).

روش تحقیق

روش تحقیق همواره تابعی از موضوع پرسش و فرضیه های تحقیق است. در تحقیقات علوم اجتماعی به دلیل زیاد بودن نمونه های مورد مطالعه و عدم امکان دست کاری متغیرهای موثر زندگی اجتماعی، از روشهای خاص و محدودی استفاده می شود. در نتیجه روشهای آزمایشی و مشاهده میدانی خود به خود، کارایی خود را از دست می دهند و آنچه باقی می ماند روش یا روشهایی است که بتواند بدون دستکاری نمونه های بسیار بالایی را مورد مطالعه قرار دهیم. روش پیمایشی دارای چنین ویژگیهایی است. بنابراین از روش پیمایشی به عنوان روش مناسب برای بررسی این تحقیق استفاده کرده ایم.

جامعه آماری :

جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه زنان متأهل از ۳۰ تا ۴۵ ساله شهرستان دلفان می باشد.

نمونه آماری

برای انتخاب نمونه ابتدا باید حجم نمونه را مشخص نمود. حجم نمونه بستگی به آن دارد که با چه دقت و اطمینانی نتایج تحقیق از نمونه را به کل جامعه آماری تعمیم دهیم. هرچه این دقت و اطمینان تعمیم بیشتر باشد نیاز به حجم نمونه بیشتری خواهد بود و برعکس (رفیع پور، ۳۷۲-۳۷۱ : ۱۳۷۴۹) و نمونه آماری این تحقیق ۵۰ نفر می باشد

یافته های آماری تحقیق**جدول (۱-۱-۳) توزیع جمعیت نمونه برحسب تعداد فرزندان**

تعداد فرزندان	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی تجمعی
بدون فرزند	۴	۸٪	۸٪
۱ و ۲ فرزند	۲۵	۵۰٪	۵۸٪
۳ و ۴ فرزند	۱۵	۳۰٪	۸۸٪
بیش از ۴ فرزند	۶	۱۲٪	۱۰۰٪
جمع	۵۰	۱۰۰٪	

تفسیر:

با توجه به داده های جدول فوق ملاحظه می شود که بیشترین میزان فراوانی با تعداد ۲۵ نفر یا ۵۰٪ جمعیت نمونه مربوط به کسانی بوده است که یا ۲ فرزند داشته اند و کمترین میزان فراوانی به تعداد ۴ نفر یا ۸٪ اختصاص به کسانی داشته که بدون فرزند بوده اند و همچنین مشاهده می شود که ۳۰٪ جمعیت نمونه به کسانی اختصاص یافته که ۳ یا ۴ فرزند داشته و ۱۲٪ جمعیت نمونه نیز کسانی هستند که بیش از ۴ فرزند دارند.

جدول (۱-۲-۳) توزیع جمعیت نمونه برحسب درآمد ماهیانه مرد

تعداد فرزندان	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی تجمعی
زیر ۲۰۰ هزار تومان	۵	۱۰٪	۱۰٪
۲۰۰ تا ۳۰۰ هزار تومان	۱۵	۳۰٪	۴۰٪
۳۰۰ تا ۴۰۰ هزار تومان	۱۸	۳۶٪	۷۶٪
بالای ۴۰۰ هزار تومان	۱۲	۲۴٪	۱۰۰٪
جمع	۵۰	۱۰۰٪	

تفسیر:

با توجه در جدول بالا ملاحظه می شود که بیشترین میزان فراوانی با تعداد ۱۸ نفر یا ۳۶٪ جمعیت نمونه مربوط به کسانی بوده است که از ۳۰۰ تا ۴۰۰ هزار تومان درآمده داشته اند و کمترین میزان فراوانی به تعداد ۵ تا ۱۰٪ اختصاص به کسانی داشته که کمتر از ۲۰۰ هزار تومان درآمد داشته اند و همچنین مشاهده می شود که تعداد ۱۵ نفر یا ۳۰٪ جمعیت نمونه به کسانی اختصاص یافته که از ۲۰۰ تا ۳۰۰ هزار تومان در ماه درآمد داشته اند و تعداد ۱۲ نفر یا ۲۴٪ موارد بالای ۴۰۰ هزار تومان حقوق ماهیانه دریافت می نمایند.

جدول (۳-۳) توزیع جمعیت نمونه برحسب استفاده از مواد مخدر یا الکل

استفاده از مواد مخدر	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی تجمعی
بلی	۸	۱۶٪	۱۶٪
خیر	۴۲	۸۴٪	۱۰۰٪
جمع	۵۰	۱۰۰	

تفسیر:

با توجه به داده های جدول فوق ملاحظه می شود که بیشترین میزان فراوانی با تعداد ۴۲ نفر یا ۸۴٪ جمعیت نمونه مربوط به کسانی بوده است که هیچ گاه از مواد مخدر یا الکل استفاده ننموده اند و کمترین میزان فراوانی به تعداد ۸ نفر یا ۱۶٪ جمعیت نمونه اختصاص به کسانی داشته که به صورت کم یا به مقدار فراوان از الکل یا مواد مخدر استفاده می نمایند.

جدول (۳-۴) توزیع جمعیت نمونه برحسب عدم رضایت زن در انتخاب همسر

استفاده از مواد مخدر	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی تجمعی
بارضایت	۲۸	۵۶٪	۵۶٪
بدون رضایت	۲۲	۴۴٪	۱۰۰٪
جمع	۵۰	۱۰۰	

تفسیر:

با توجه به داده های جدول فوق ملاحظه می شود که بیشترین میزان فراوانی با تعداد ۲۸ نفر یا ۵۶٪ جمعیت نمونه مربوط به کسانی بوده است که با رضایت خودشان همسر آینده خود را انتخاب نموده اند و کمترین میزان فراوانی به تعداد ۲۲ نفر یا ۴۴٪ جمعیت نمونه اختصاص به کسانی داشته که هیچ رضایتی در انتخاب همسر نداشته اند و به اجبار تن به ازدواج داده اند.

جدول (۳-۵) توزیع جمعیت نمونه برحسب دخالت خویشاوندان

دخالت خویشاوندان	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی تجمعی
بسیار زیاد	۱۵	۳۰٪	۳۰٪
زیاد	۱۵	۳۰٪	۶۰٪
کم	۱۰	۲۰٪	۸۰٪
بسیار کم	۴	۸٪	۸۸٪
اصلاً	۶	۱۲٪	۱۰۰٪
جمع	۵۰	۱۰۰٪	

تفسیر:

با توجه به داده های جدول فوق ملاحظه می شود که بیشترین میزان فراوانی با تعداد ۱۵ نفر یا ۳۰٪ جمعیت نمونه مربوط به کسانی بوده است که از ناحیه خانواده بسیار زیاد با دخالت های خویشاوندان مواجه بوده اند و کمترین میزان فراوانی به تعداد ۴ نفر یا ۸٪ اختصاص به کسانی داشته که

خیلی کم با دخالت‌های خویشاوندان روبرو بوده اند و همچنین مشاهده می شود که ۲۰٪ جمعیت نمونه به کسانی اختصاص یافته که کمی دخالت از سوی خویشاوندان داشته اند و ۱۲٪ نیز اصلاً هیچگونه دخالتی از ناحیه خانواده حس نمی کردند.

جدول (۳-۶-۱) توزیع جمعیت نمونه برحسب تجربه خشونت در خانواده

تجربه خشونت در خانواده	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی تجمعی
بسیار زیاد	۶	۱۲٪	۱۲٪
زیاد	۴	۸٪	۲۰٪
کم	۶	۱۲٪	۳۲٪
بسیار کم	۲۲	۴۴٪	۷۶٪
اصلاً	۱۲	۲۴٪	۱۰۰٪
جمع	۵۰	۱۰۰٪	

تفسیر:

با توجه به داده های جدول فوق ملاحظه می شود که بیشترین میزان فراوانی با تعداد ۲۲ نفر یا ۴۴٪ جمعیت نمونه مربوط به کسانی بوده است که خیلی کم تجربه خشونت در خانواده داشته اند و کمترین میزان فراوانی به تعداد ۴ نفر یا ۸٪ اختصاص به کسانی داشته که به میزان زیاد در خانواده کودکی خود با تجربه خشونت پدر و مادر مواجه بوده اند و همچنین می شود که به طور مساوی ۱۲٪ جمعیت نمونه به کسانی اختصاص یافته که بسیار زیاد و کم شاهد خشونت در خانواده بوده اند. همچنین ۲۴٪ جمعیت نمونه اصلاً هیچگونه تجربه ای در مشاهده خشونت در خانواده نداشته اند.

جدول (۳-۷-۱) توزیع جمعیت نمونه برحسب میزان بدبینی در مرد

بدبینی مرد	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی تجمعی
وجود بدبینی	۱۲	۲۴٪	۲۴٪
عدم بدبینی	۳۸	۷۶٪	۱۰۰٪
جمع	۵۰	۱۰۰	

تفسیر:

با توجه به داده های جدول فوق ملاحظه می شود که بیشترین میزان فراوانی با تعداد ۳۸ نفر یا ۷۶٪ جمعیت نمونه مربوط به کسانی بوده است نسبت به زنان خود در زندگی هیچ بدبینی بارزی نداشته اند و کمترین میزان فراوانی به تعداد ۱۲ نفر یا ۲۴٪ اختصاص به کسانی داشته که با بدبینی شوهران خود در خانه مشکل داشته اند.

نتیجه گیری :

- بیشترین میزان فراوانی با تعداد ۲۵ نفر یا ۵۰٪ جمعیت نمونه مربوط به کسانی بوده است که ۱ و یا ۲ فرزند داشته اند و کمترین میزان فراوانی به تعداد ۴ نفر یا ۸٪ اختصاص به کسانی داشته است که بدون فرزند بوده اند و همچنین مشاهده می شود که ۳۰٪ جمعیت نمونه به کسانی اختصاص دارد که ۳ یا ۴ فرزند داشته اند و ۱۲٪ جمعیت نمونه نیز کسانی هستند که بیش از ۴ فرزند دارند.
- بیشترین میزان فراوانی با تعداد ۱۸ نفر یا ۳۶٪ جمعیت نمونه مربوط به کسانی بوده است که از ۳۰۰ تا ۴۰۰ هزار تومان درآمد در ماه داشته اند و کمترین میزان فراوانی به تعداد ۵ نفر یا ۱۰٪ اختصاص به کسانی داشته که کمتر از ۲۰۰ هزار تومان درآمد داشته اند و همچنین مشاهده می شود که تعداد ۱۵ نفر یا ۳۰٪ جمعیت نمونه به کسانی اختصاص یافته که از ۲۰۰ تا ۳۰۰ هزار تومان در ماه درآمد داشته اند و تعداد ۱۲ نفر یا ۲۴٪ موارد بالای ۴۰۰ هزار تومان حقوق ماهیانه دریافت می نمایند.
- بیشترین میزان فراوانی با تعداد ۴۲ یا ۸۴٪ جمعیت نمونه مربوط به کسانی بوده است که هیچ گاه از مواد مخدر یا الکل استفاده ننموده اند و کمترین میزان فراوانی به تعداد ۸ نفر یا ۱۶٪ جمعیت نمونه اختصاص به کسانی داشته که به صورت کم یا به مقدار فراوان از الکل یا مواد مخدر استفاده می نمایند.
- بیشترین میزان فراوانی با تعداد ۲۸ نفر یا ۵۶٪ جمعیت نمونه مربوط به کسانی بوده اند که با رضایت خودشان همسر آینده خود را انتخاب نموده اند و کمترین میزان فراوانی به ۲۲ نفر یا ۴۴٪ اختصاص به کسانی داشته که هیچ رضایتی در انتخاب همسر نداشته اند و به اجبار تن به ازدواج داده اند.
- بیشترین میزان فراوانی با تعداد ۱۵ نفر یا ۳۰٪ جمعیت نمونه مربوط به کسانی بوده است که از ناحیه خانواده بسیار با دخالت‌های خویشاوندان مواجه بوده اند و کمترین میزان فراوانی به تعداد ۴ نفر یا ۸٪ اختصاص به کسانی داشته است که خیلی کم با دخالت‌های خویشاوندان روبرو بوده اند و همچنین مشاهده می شود که ۲۰٪ جمعیت نمونه به کسانی اختصاص یافته که کمی دخالت از سوی خویشاوندان داشته اند و ۱۲٪ نیز اصلاً هیچگونه دخالتی از ناحیه خانواده حس نمی کرده اند.
- بیشترین میزان فراوانی با تعداد ۲۲ نفر یا ۴۴٪ جمعیت نمونه به کسانی مربوط بوده است که خیلی کم تجربه خشونت در خانواده داشته اند و کمترین میزان فراوانی به تعداد ۴ نفر یا ۸٪ اختصاص به کسانی داشته است که به میزان زیاد در خانواده کودکی خود با تجربه خشونت بسیار زیاد و کم شاهد خشونت در خانواده برده اند. همچنین ۲۴٪ جمعیت نمونه اصلاً هیچگونه تجربه ای در مشاهده خشونت در خانواده نداشته اند.
- بیشترین میزان فراوانی با تعداد ۲۵ نفر یا ۵۰٪ جمعیت نمونه مربوط به کسانی بوده است که پرخاشگری کمی در خانه از خود نشان میداده اند و کمترین میزان فراوانی به تعداد ۰ نفر یا ۰٪ اختصاص به کسانی داشته است که اصلاً هیچگونه پرخاشگری در خانه بروز نمی داده اند و همچنین مشاهده می شود که ۳۰٪ جمعیت نمونه به کسانی اختصاص یافته که در خانه زیاد پرخاشگری می کنند و ۸٪ از جمعیت نمونه نیز بسیار از خود پرخاشگری نشان میدهند.
- بیشترین میزان فراوانی با تعداد ۲۶ نفر یا ۵۶٪ جمعیت نمونه مربوط به کسانی بوده است که از اعتقادات مذهبی بسیار خوب برخوردار بوده اند و کمترین میزان فراوانی به تعداد ۴ نفر یا ۸٪ اختصاص به کسانی داشته است که اعتقادات مذهبی آنان در حد متوسط بوده است. و همچنین مشاهده می شود که ۴۰٪ جمعیت نمونه به کسانی اختصاص یافته که اعتقادات مذهبی در آنان ضعیف ارزیابی شده است.

پیشنهادهای و راهکارها

الف (خانوادگی)

- ۱- زن و شوهر از هر گونه برخورد و خشونت علیه یکدیگر در مقابل فرزندان و همچنین از اقدام به هر گونه بد رفتاری با فرزندان خودداری نمایند. چرا که فرزندان رفتار خشونت آمیز والدین را می آموزند و این امر احتمال خشونت گر شدن آنان در بزرگسالی را افزایش می دهد.
- ۲- پسران و دختران در هنگام انتخاب همسر شریک زندگی خود را مد نظر قرار دهند به این معنا که افرادی را به همسری برگزینند که از نظر اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، خانوادگی و عقیدتی تقریباً همسان آنان باشد.
- ۳- زن و شوهر ضمن احترام گذاری به والدین و نزدیکانشان به آنان اجازه دخالت‌های بی مورد در زندگی زناشویی خود ندهند و سعی می کند مسائل مورد اختلاف خود را با بحث و تبادل نظر حل و فصل نمایند.

- ۴- گسترش مشارک شوهران در کارهای منزل و مراقبت از کودکان باعث افزایش گرایش آنان به پذیرش برابری در خانواده و رشد صمیمیت و همدلی بین زن و شوهر می گردد.
- ۵- والدین در هنگام انتخاب همسر برای فرزندان خود ضمن ارائه اطلاعات و راهنمایی های لازم به آنان و همچنین احترام به نظر و علاقه و رضایت آنان، تصمیم گیری نهایی در مورد انتخاب همسر به آنان واگذار نمایند و از اجبار و محدود کردن دایره همسرگزینی برای آنان بپرهیزند.

ب (نهادهای دولتی و مدنی)

- ۱- صدا و سیما به عنوان همگانی ترین رسانه ملی مسائل و مشکلات خانوادگی مربوط به همسران را موشکافانه با حضور روانشناسان و جامعه شناسان بررسی نمایند.
- ۲- اتخاذ قانونی و موثر و کارآمد مانند مجازاتهای کیفری برای عاملان خشونت علیه زنان، بازنگری در قوانین مربوط به ازدواج، طلاق، حضانت.
- ۳- اقدامات حفاظتی از جمله ایجاد پناهگاههای امن، حمایتهای اورژانسی، فعالیتهای توانبخشی و خدمات مشاوره ای برای زنانی که مورد خشونت شوهرانشان واقع شده اند و یا در معرض آن قرار دارند.
- ۴- ایجاد خانه های امن برای زنان قربانی، کارایی برای زنانی که در وضعیت خشونت بار به سر می برند. همچنین تشکیل گروههای همیاری زنان جهت آگاهی دادن از شرایط مشابه برای زنان دیگر و ارائه کمکهای متقابل به یکدیگر.
- ۵- فراهم کردن هزینه درمان برای قربانیانی که خشونت به آنها جراحاتی وارد کرده تا بتوانند بدون ایجاد هیچ مشکلی تحت درمان قرار گیرند. در این میان، نکته بسیار مهم آن است که تمام این اقدامات، زمانی به نتیجه خواهد رسید که به نتایج منفی خشونت برای فرد در جامعه عقیده داشته باشیم و بخواهیم از طریق کمک رسانی به افراد و خانواده ها، به خانواده مطلوب دسترسی یابیم.
- در غیر این صورت با خانواده هایی مواجه خواهیم شد که زندگی اعضای آن نه به دلیل داشتن روابط مطلوب و صمیمانه که بر اثر اجتماعی و اقتصادی برای زندگی فیزیکی و در یک مکان است. وجود چنین خانواده هایی نه تنها مطلوب نیست بلکه امکان دارد مشکلاتی نیز برای جامعه بوجود آورد.

منابع :

- ۱- اعزازی، شهلا (۱۳۷۶)، جامعه شناسی خانواده (تهران: انتشارات روشنگران و مطالعات زنان، چاپ اول).
- ۲- اعزازی، شهلا (۱۳۷۷)، خشونت خانوادگی بازتاب ساختار جامعه (تهران: مجله زنان، سال هفتم، ش ۵۰).
- ۳- اعزازی، شهلا (۱۳۸۰)، خشونت خانوادگی (تهران، نشر سالی، چاپ اول).
- ۴- بگرضایی، پرویز (۱۳۸۲)، بررسی عوامل موثر بر میزان خشونت مردان نسبت به زنان در خانواده (تهران: پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه طباطبائی).
- ۵- بستان نجفی، حسین (۱۳۸۳)، اسلام و جامعه شناسی خانواده (تهران: پژوهشکده حوزه و دانشگاه، چاپ اول).
- ۶- برنارد، جان (۱۳۸۴)، درآمدی به مطالعات خانواده، ترجمه حسین قاضیان (تهران: انتشارات نی، چاپ اول).
- ۷- توکلی، نیره (۱۳۷۹)، جامعه شناسی خشونت در خانواده (تهران: نشر توسعه، چاپ اول).
- ۸- درویش پور، مهرداد (۱۳۷۸)، چرا مردان به اعمال خشونت آمیز علیه زنان ترغیب می شوند؟ (تهران: مجله زنان سال هشتم، شماره ۵۶).
- ۹- دادستان، پریخ (۱۳۸۲)، روانشناسی جنایی (تهران: انتشارات سمت، چاپ اول).
- ۱۰- رفیع پور، فرامرز (۱۳۷۴)، کندوکاوها و پنداشته ها (تهران: شرکت سهامی انتشار، چاپ اول).
- ۱۱- رسانی نیا، ناصر (۱۳۷۹)، حقوق خانواده (تهران: انتشارات بهینه، چاپ اول).
- ۱۲- روی، ماریا (۱۳۷۷)، زنان کتک خورده، ترجمه مهدی قراچه داغی (تهران: نشر علمی، چاپ اول).
- ۱۳- رنجبر، محمود و ستوده، هدایت الله (۱۳۸۳)، مردم شناسی ایران (تهران: انتشارات ندای آریانا، چاپ دوم).
- ۱۴- ساروخانی، باقر (۱۳۷۵)، مقدمه ای بر جامعه شناسی خانواده (تهران: نشر سروش، چاپ اول).
- ۱۵- ساروخانی، باقر (۱۳۷۵)، روشهای تحقیق در علوم اجتماعی (تهران: نشر موسسات مطالعات و تحقیقات فرهنگی، چاپ دوم).
- ۱۶- سازمان جهانی بهداشت (۱۳۸۰)، خشونت علیه زنان، ترجمه شهرام رفیعی فر و سعید پارسی نیا (تهران: انتشارات تندیس، چاپ اول).
- ۱۷- ستوده، هدایت الله (۱۳۸۶)، بررسی مسائل اجتماعی ایران (تهران: انتشارات ندای آریانا، چاپ اول).
- ۱۸- ستوده، هدایت الله (۱۳۸۴)، آسیب شناسی اجتماعی (تهران: انتشارات آوای نور، چاپ اول).
- ۱۹- ستوده، هدایت الله و بهاری، سیف الله (۱۳۸۶)، جامعه شناسی زنان و خانواده (تهران: شرکت سهامی انتشار، چاپ اول).
- ۲۰- شیخی، شهین (۱۳۸۱)، بررسی علل همسرآزاری در استان ایلام (تهران: اولین همایش ملی آسیبهای اجتماعی ایران)، فرجاد، محمدحسین (۱۳۷۴)، رودرو با مشکلات و اختلالات روانی - درمانی خانواده (تهران: انتشارات بدر، چاپ دوم).
- ۲۱- قائمی، علی (۱۳۶۶)، کودک و خانواده نابسامان، (تهران: انتشارات انجمن اولیاء و مربیان جمهوری اسلامی ایران، چاپ اول).
- ۲۲- قائمی، علی (۱۳۷۵)، نظارت حیات خانواده در اسلام، (تهران: انتشارات انجمن اولیاء و مربیان جمهوری اسلامی ایران، چاپ اول).
- ۲۳- قاسم زاده، فاطمه (۱۳۷۶)، تنگناهای زندگی زنان (تهران: فرهنگ توسعه، شماره ۳۲).
- ۲۴- کریمی، یوسف (۱۳۸۵)، روانشناسی اجتماعی (تهران: نشر ارسباران، چاپ دوم).
- ۲۵- محمدی، زهرا (۱۳۸۲)، پژوهشی درباره خشونت علیه زنان در ایران (تهران: انتشارات روشنگران و مطالعات زنان، چاپ اول).
- ۲۶- مولوردی، شهیندخت (۱۳۷۸)، علل و ریشه های خشونت علیه حقوق زنان، (تهران: مجله زنان، شماره ۱۰).
- ۲۷- مافی، مهوش (۱۳۸۱)، بررسی ویژگیهای روانشناختی مرتکبین خشونتهای خانوادگی (تهران: پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه الزهرا).
- ۲۸- نیک خلق، اکبر و وثوقی، منصور (۱۳۷۹)، مبانی جامعه شناسی (تهران: نشر بهینه، چاپ اول).